

ЭРТЕМДЕННЕР СҮМЕЛЕП ТУР

Нижилер дээш сагыш салышкыны

Практика негеп келген

Бижик демдектеринин дүрүмүн (пунктуацияны) чаартып үндүрери чугула

Чигир свёклазынын чидириг лери

Оларны канчаар узуткаарыл?

Бо чылын чигир свёклазынын тарылга шөү дымка калбарган. Соруга болза дүжүттү болдунар-ла дүргөи-биле база чидириг чокка ажаап алары, казылда-биле база дзымдарны сөөртүрүнү аразында үзүктөшкенин болдурбазы болур.

1-де—17,4 хуу, октябрь 10-да—17,6 хуу чедип турарын бистин дуржулгаларымыс көргүскөн.

Table with 4 columns: Бирги дуржулга: Кургараы (хуу-биле), Чигира, Ийги дуржулга: Кургараы (хуу-биле), Чигира. Rows show data for 70 and 120 хонган соонда.

Бир өвөс свёкланы орайтадып ажаап алганда болгаш ону үр үеде кадагалап шыгжаанда чайлаш чок болдунар чидиринги эрте ажаап алышкын үезинде болу бээр чедип алдынас чигир-биле деңсөр болза свёкланы ажылдап кылырын сентябрьнын ийги чартымында эгелээри дымка таарымчалыг болуп турар.

Ужурлуг. Эки өдөк төккөн, азоттук чөмүшчидиле-биле байлак шөлге таран свёкланын техниктиг бижиды саадай бээр. Бок-үнүштерин эрте чулган тарылгалар ону орай чоруткан тарылгаларга бодалга свёкланы эрте казып аларынын негелделеринге улуг хөмчөөл-биле дүжүтүп турар.

Table with 2 columns: Дуржулганын хөвири, Чигириниң кудулаары (хуу-биле), Ирип баксы-ранда дзымдарынын саны (хуу-биле). Rows show data for 7, 13, 17, 28 хуу өнгөн, свёкла.

Бо бүгүдөн аныда она берген дзымдар дүдүк аарыгдан дүргө аарып, ирив болгаш өлгүлө каар. Дзымдарда чигириниң чидири өске-да таарымча чок өскөрүшкенинег чедирер.

Хөп шуглаары чогулчалыын практика көргүскөн. Чигир свёкланы кадагалап шыгжаарына ховуларда оваларынын хөмчөөлү улуг садлары чидирип турар.

Совет улустун баштыкчымы, башкармчы күжү, муракчы отряды болур Коммунистг партиянын Программасы—бистин үениң манифестин, улуг документини. Оон сис бүрүтүнде кижи дугайында сагыш салышкын сийнижкен. Чалгынарнын чоргаар херипкеш, болуна аас-кежин дартаннап, өөрүшкүлүг амгы үезин алдырып, чырыктыкыг келди үезин—коммунизмни тургузуп турар кижиниң дугайын бо улуг документиниң домак бүрүзү тугаалап турар.

П. КАРПЕНКО, Профессор, көдө ажыл-агыл өртөмийн доктору, Воронеж.

ЧИТА. Эртин чылын хоорайның амылчы чоннары 72 муң дөрбелчин метр чаагайыткан чуртталга черлерин алганар. Олар бо чылын чус муң дөрбелчин метр хире чуртталга черлерин алыр.

Редакция ПОЧТАЗЫНДАН

Харысалгаже

Ак-Туругда чурттап турар Шырап Кара-оол ниитилеге ажыктыг ажил кылбайн келген болгаш хөинитинин көрүм-турумуңу каржы үрөкчилеринин бирээзи деп чүвени чөн билер.

ЧӨПТҮГ ШҮГҮМЧҮЛӨЛ

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын XIII съездининге белеткедиг төөгүлүг хунеринде Бай-Тайга районуң хөрежөөннөр чөвүлдериниң өтчөт-соңугдалыг хуралдары организастыг, бижик деп негелде эрип турар.

«Малчин» колхозта хөрежөөннөр чөвүлелиниң даргазы эш Долгу. Шуй школында— эш Чыжыр-оол, Бай-Талда— эш Белек олар хөрежөөннөр хуралдары доктамак чымылдырып, колхоз, совхоз бүүдүрүлгезинге, хөинитиниң амылдырылгы хөрежөөн чонуну киржилгезин күштөлдирер дугайында айтырылганы тургузуп туралар.

«Тээли» совхозтун Бай-Тал салгырында коммунист эш Бюлюң хөрежөөннөр чөвүлелиниң даргазынын оракачкыныга үш чылын улаштыр соңугтурган. Амгы үеде эш Бюлюң сизге шөүнде хөрежөөннөрнин бригаданын удуруп турар.

көрүп алгаш, понедельникте ажалында анда кээп ажылдар апар дээринге чигинип турбас. А мөсвечылар дыштанар хүнде Чагы-тайга азы Алзаска балыктап, спорт кылдып алгаш, база-ла дартызында чанып барып ажылдай бээр хире кылдыр техниктиг депшиле ыңчаар сайыраңгай апар дээрзин Программанын төлөвилелинде айткан чүүлдерин көрүп болур.

Б. ТАНОВ, П. МОНГУШ, Улуг-Хем района «УТКА» 25 чылы» совхозтун Ак-Туруг салгыры.

Бижимел чугаанын утказын долузу-биле дамчыларда азы билип алыр-да, сөстери үжүктер-биле шын бижиринден аныга, демдектерин шын салыры улуг ужу-дузалыг. Бижик демдектерин доктааткан чурумдан хайжы салганда, домактын, ол хамаанчок чугаанын-даа утказы соора билинин болур, бузула-даа бээр.

Тыва бижик тургустунгандан бээр оң пунктуацияны бүгү талазы-биле хөгжүп келген. Ам күштүг бооп турар орфография шыкша, пунктуация орус графикага үндөилеттинген тыва бижикке таарыштыр тургустунган. Оң эртем талазы-биле үндөиленип бижик, практикалык негелделерин эки хандырып келген, бодамчалыг таарыштыр ылган элээр сайыраңгай пунктуация болур.

Тыва пунктуацияны сөөлүгү катан 1952 чылда «Тыва орфографияга» калсырылда кылдыр парлап үндүргөн. Школага пунктуациянын чүгө өөртөлгө номнарында кирген материалдарга даянган, өөрдөп турар. Пунктуацияны боду ном салгыларында, оон байтык библиотекалардан безин тывылбас апарган, ыңчанмай канчаар: тос чыл бурунгаар үнген ном канчал мунчага саттынмай чыдар боор.

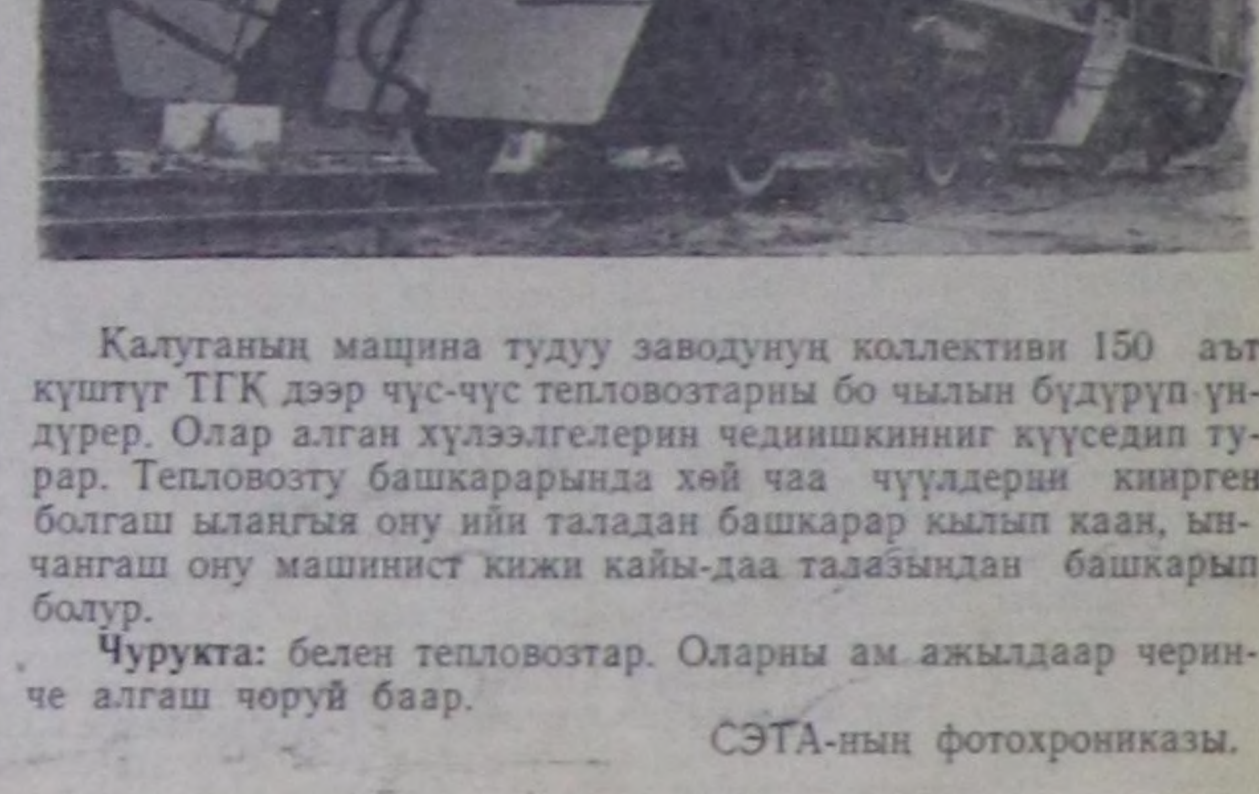
Оң кадында редакциялар, ном үндүрер черин амылдамчылары, башкылар, студенттер, өөреникчилер дээш өске-даа тыва бижикти амылган турар кижилер пунктуацияны аажок хөргөп турар. Ыңчалза-даа ону тыва сөөлүгү үе бергезең.

Пунктуацияны мунча үр үштинде катан чаартып үндүрбөзүнүн каразы-биле тыва дил кырыга бижик катан бижиктерде, а ол шыкша парлаткынып үнүп турар номнарда болгаш солунарда безин пунктуацияга камдарышкан хөй-хөй чыгалар бар болуп турар. Салза чогуур черинге демдек салбас, демдек салбас черге—салыр, чамдыкта бир демдектин орунуга өске демдекти салыштыр таварылгалар бисте бар.

Тос чыл иштинде манан келген

Кызылдың педагогика институтунун башкымы. Ш. САТ.

ЧАА ТЕПЛОВОЗ

Калуганын машина тудуу заводунун коллективни 150 алт күштүг ТГК дээр чүс-чүс тепловозтарын бо чылын бүүдүрүп үндүрер. Олар алган хүлээлгелерин чедишкенин күөсөдүп турар.

